

Okullarda yürütülen risklere ilişkin müdahale eylemleri bazen istenilen sonuçları verememektedir. Bu tür durumlar çoğu kez ebeveynlerin bu çalışmalar ile işbirliği yapmadıkları durumlarda söz konusudur.

Ailenin işbirliğinin tam olmadığı ve aşağıdaki sorunlardan birkaçının bir arada bulunduğu **çoklu risk** durumlarında

- Aile yapısında ciddi sorunlar varsa
- Ebeveynlerin birinde ya da birinden fazlasında ebeveynlik fonksiyonlarını yerine getirebilmeyi engelleyen durumlar var ise
- Gerekli yönlendirmeler ile halledilememiş maddi sorunlar var ise
- Ebeveynin çocuğu ile gerekli düzeyde ilgilenemediği ya da ihmal etme riski bulunduğu izlenimi oluşmuş ise
- Ebeveyn çocuk yetiştirme konusunda bilgisiz ve zorlanıyor ise
- Ebeveyn çocuğunun okula gitmesi konusunda destekleyici bir tavır içinde değil ise
- Aile içinde yakın dönemde ciddi kayıplar gerçekleşip aile bireyleri bu konuda yeterli başetme kapasitesi sergileyemiyorsa

Ön Değerlendirme Ekibine başvuru yapılmalıdır.

Bu başvurunun etkin olabilmesi için öncelikle okul içinde yapılmış olan çalışmalar (RİTA toplantısı ve planı, plan doğrultusunda uygulanmış çalışmalar ve sonuçları) Ön Değerlendirme Ekibi ile paylaşılmalıdır. Dolayısıyla, okuldaki izlenilmesi gereken adımlar **ATILDIKTAN SONRA ÇÖZÜME ULAŞILAMAZSA** ancak o zaman Ön Değerlendirme Ekibine başvuru yapılmalıdır.

Ön Değerlendirme Ekibine başvuru okul psikolojik danışmanı tarafından yapılacaktır.

Ön Değerlendirme Ekibi çok disiplinli bir ekiptir. Her ekipte aşağıda belirtilen meslek gruplarından elemanlar bulunmaktadır.

Ön Değerlendirme Ekibi başvuruyu aldıktan sonra başvurudaki risk koşullarına yönelik değerlendirmelerini planlayabilmesi için öncelikle başvuran kurum ile iletişime geçer ve olgu ile ilgili olarak yapılmış çalışmaları öğrenir.

Olguya özel yapılması gereken aile, sosyal çevre ya da çocuğa yönelik risk durumlarını yerinde incelemeler yaparak tamamlar.

Değerlendirme sonrası olguya ilişkin müdahale adımlarını içeren plan doğrultusunda gerekli işlemleri tamamlar.

Ön Değerlendirme Ekibi çalışmaları ve sonuçları ile ilgili bilgileri başvuru yapmış olan kurum ile paylaşır.

Ön Değerlendirme Ekibinin çalışmalarının etkin olabilmesi için çocuğun ilişkide olduğu tüm kurumlar ile sağlıklı bir iletişim ve işbirliği içinde çalışılması son derece önemlidir.

etkili önleme için

ERKEN UYARI MODELİ

► çok geç olmadan...

ERKEN TANIMA VE YÖNLENDİRME

Çocuklara yönelik riskler önceden öngörülebilirse gerekli tedbirler sayesinde risklerin gerçekleşmesi engellenebilir.

Gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü riskten çocukları korumak öncelikle risk göstergelerini tanılamayı ve müdahaleyi içerir.

Erken Uyarı Modelinde;

tanılama ve müdahaleyi içeren 4 temel ayak bulunmaktadır:

- 1 Tüm Çocukların Taranması
- 2 RİTA'ların Toplanması
- 3 Ön Değerlendirme Ekibine Başvuru
- 4 Ön Değerlendirme Ekibinin Başvuruyu Değerlendirmesi

TÜM ÇOCUKLARIN TARANMASI

Risk değerlendirmesi aşağıda belirtilen formlar (RİDEF) üzerinden yapılacaktır:

- ▶ İlkokullarda sınıf öğretmenleri tarafından doldurulacak sınıf öğretmeni formu
- ▶ Ortaokul ve liselerde ise 2 ayrı form kullanılacaktır:
 - Sınıf rehber öğretmeni formu
 - Öğrenci formu

a. Risk Değerlendirme Formları ile tarama yapılırken;

- ▶ Formlara girilen verilerin doğruluğunun riskleri belirlemede etkili olacağı unutulmamalıdır.
- ▶ Formlardaki soruların çocuklara direkt sorulmasına dikkat edilmelidir.
- ▶ Formları doldururken farklı kaynaklardan (geçmiş dönem notları, Şube Öğretmenler Kurulu (ŞÖK) toplantı raporları, veli toplantısında veliden alınan bilgiler vb.) yararlanılmasının güvenilir bilgi elde edilmesini sağlayacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

b. Çocukları etkileyebilecek riskleri belirlemede sadece RİDEF formları yeterli olmayacaktır. Bunun dışında çocuğun son dönemdeki durumuna ilişkin öğretmen gözlemleri de etkili olacaktır.

c. Çocuğun maruz kaldığı bir risk şüphesi oluşur oluşmaz (RİDEFlerin doldurulmasından önce veya sonra) şüphe üzerine gidilerek **Derinlemesine Tarama** yapılmalı, çocuk hakkında bilgi alınabilecek her türlü kaynak değerlendirilmelidir.

Taramalar sonucunda fark edilebilecek riskler aşağıdaki gibi kategorileştirilebilir:

1. Maddi durum ile ilgili riskler
2. Aile yapısı ile ilgili riskler
3. Ebeveynlik kapasitesi ile ilgili riskler
4. Çocuk gelişimi ile ilgili riskler

RİSK TAKİP KURULLARI (RİTA)

Sınıf/rehber öğretmeni, sınıfında yaptığı taramada bir öğrenci için risk koşullarının varlığını tespit ettiğinde ya da bir öğrencide başarısızlık veya devamsızlık gibi ciddi sorun gözlemlendiğinde ivedilikle Risk Takip Kurulu'nu (RİTA) toplar. Her sınıfın doğal bir RİTA'sı bulunmaktadır. Bu RİTA'ların üyeleri aşağıdaki şemada belirtilmiştir.

RİTA'ların başlıca amaçları ve işleyişi:

1. SOMUT olarak öğrenciye ilişkin varolan risklerin RİDEF tarama formuna ve gözlemlere göre belirlenmesi
2. Belirlenmiş risklere yönelik öncelikle okul içinde yönlendirilebilecek kaynak ve etkinliklerin neler olduğunun ve bu eylemlerin kim tarafından yürütüleceği AÇIK ve SOMUT olarak plana yazılması
3. RİTA'da doldurulmuş olan planın belirlenmiş olan zaman aralığı sonrasında tekrar ele alınarak etkinliğinin değerlendirilmesi, gerekli eklemelerin yapılması
4. Beklenen sonuca ulaşılmadığı ve risklerin devamı söz konusu olduğunda **Ön Değerlendirme Ekibine** başvurunun yapılması
5. Okul bazında yapılan önleme çalışmaları üç ayda bir hazırlanacak raporda belirtilmelidir.

Taciz gibi müdahale gerektiren durumlar Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bildirilmelidir.